

Шановні пані та панове!

Насамперед, щиро вдячний організаторам за запрошення прийняти участь у роботі цієї конференції та можливість виступити.

Вважаю за доцільне, підняти на цьому форумі, декілька питань. Зокрема - проблематики транскордонних взаємин між країнами, які не мають спільних кордонів, але мають тісні взаємини, особливо між громадянами (наприклад Чеська Республіка і Україна). Відомо, що офіційно, в Чеській Республіці (станом на 31.05.2010), перебувають - 128 636 громадян України, або 30% від усіх іноземців. У відомому, «золотому трикутнику»: Італія-Іспанія-Португалія, живуть і працюють: від 400 тисяч до 1,2 млн. українців.

Кордон. Логічно, що кожен з цих українців, частіше чи рідше (бодай раз на рік) - перетинає кордон (Україна – Європейський Союз). Однак, кордон, це не тільки прикордонно-митна процедура, для кожного, але й територіально-часове поняття. З приводу останнього, хотів би звернути увагу на два моменти, зокрема щодо взаємин між Україною та країнами, з якими до 2003 року, перша мала безвізові взаємини:

1. З 1991 року, до більшості країн Центральної та Східної Європи, громадяни України могли вільно в'їхати та, відносно, легко - працевлаштуватись (з метою заробітку).

2. З моменту введення віз та вступу ряду країн Центральної та Східної Європи до ЄС (2003-2004 роки), соціально-правовий статус, права та обов'язки (а отже і моральний стан) українських громадян у цих країнах - суттєво змінився.

Фактично, в історії цих країн - настав період «чистки» та екстрадиції нелегалів: осіб без віз та порушників, без дозволів на роботу. Процес облав, виявлення нелегалів та їх затримання, працевлаштував лише поліцію для іноземців, тобто силовиків. Невеликий (на той період) досвід країн Центральної та Східної Європи (в т.ч. й Чеської Республіки) щодо політики узаконення нелегального перебування іноземців та їх працевлаштування, а також відсутність, недостатність чи неефективність державних (недержавних, міждержавних) програм інтеграції

іноземних громадян до суспільно-політичного життя тієї чи іншої країни – призвело до розпаду та не повірять десятків тисяч українських громадян та їх сімей...

Разом з тим, розповім про **власні спостереження**. В 2000-2003 роках, на освячення пасок, до греко-католицького храму Клементин, у Празі, приходило небагато, в основному змарнілих робітників, від яких пахло землею та цементом. В 2004-2007 роки, на тому ж місці можна було уже побачити й молоді сім'ї з малими дітьми (які, явно народились в Чеській Республіці). Зараз, на Великодні свята, можна побачити не тільки ті ж молоді сім'ї, але й стареньких батьків, яких заробітчани забрали з України. Висновок очевидний: з одного боку чисельність українців, що перебувають в Чеській Республіці (через кризу та безробіття) - зменшується. Але ті, хто залишилися – легалізуються та влаштовуються, практично, назавжди. Середній вік заробітчанина – 36 років. Дві третини - чоловіки. Додому повертаються ледве 20%. При цьому, точні дані, щодо кількості громадян України, які переїхали на постійне місце проживання, зокрема, до Чеської Республіки чи до інших країн Вишеградської групи, як і по європейських, американських та інших країнах, широкому загалу - невідомі. Це ж стосується й статистики про кількість осіб, які вийшли із українського громадянства. Натомість, за офіційною статистикою України, станом на 2010 рік – армія українських заробітчан нараховує 1,5 млн. чоловік (за іншими даними 3-4,5 млн.), або не менше 5% працездатного населення.

Разом з тим, вважаю, що транскордонне співробітництво, це не тільки проблеми взаємин країн, які мають спільні кордони, що багатьма віднесено до компетенції Міністерств регіонального (місцевого) розвитку, але й професійне, сучасне вирішення таких важливих питань, як міграція, інтеграція, зайнятість іноземних громадян, захист їх прав та свобод тощо і є актуальним, практично, як для України, так і для всього ЄС.

Й останнє. Нами – IASEED, проведено **невеличке опитування** українців, які працюють та проживають в Чеській Республіці на предмет пересилання частини

зароблених коштів додому та їх відношення до питань перетину кордону: Україна - країни Євросоюзу. Результати, які безумовно не претендують на істину в останній інстанції, **такі:** середній українець заробляє (в Чеській Республіці) не менше 1000 доларів США, 65-85%, з яких (в залежності від суми заробленого) - пересилає в Україну. Значну (не менше 80%) частину грошей – відсилають пересильними (через знайомих, водіїв тощо), тобто оминаючи фінансово-банківські установи. Натомість, за допомогою платіжних систем, в Україну, тільки в 2009 році було переказано близько 3-х мільярдів доларів США. Це на 16% більше ніж в 2008 («кризовому») році. В 2007 році, 8% ВВП України склали кошти, які надіслали із-за кордону – українські оstarбайтери. Нацбанк України вважав, що реальна сума – 21 мільярд доларів США, або майже ¼ всього бюджету України.

Щодо перетину кордону «сюди», тобто – в Україну, то заробітчани, крім того, що ризикують, бути пограбованими, фактично, двічі: рекетом (якого повно в ЄС, особливо, в країнах Вишеградської групи) та «рідними» митниками, повинні продумати не тільки як з'їздити, до рідних, щоб не викинули з роботи (на період відсутності), але й як швидко добратись додому, щоб було дешево й безпечно. До жалу випадків нападу та пограбувань, як і аварій та загибелі українців в країнах ЄС – забагато. При перетині кордону «туди», тобто в країни ЄС, крім прискіпливого контролю документів, українців обурює не стільки заборона везти із собою, наприклад, шматок сала, скільки, фактично, окремий паспортно-митний контроль для громадян із країн ЄС та решти громадян. І це при тому, що не менше третини українців, які постійно живуть та працюють в країнах ЄС мають статус – резидента ЄС.

На завершення хотів би висловити надію, що зустрічі на такі теми є, безперечно, корисними, особливо для громадян та їх влад по обидва боки кордону.

Бажаю учасникам та гостям форуму плідної роботи.

Дякую за Вашу увагу.